ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2015
COM(2015) 205 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για το γάλα, το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό γαλακτοκομικών προϊόντων και είδη κρεάτων εκτός του βοείου και χοιρείου κρέατος και του κρέατος προβατοειδών, αιγοειδών και πουλερικών

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για το γάλα, το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό γαλακτοκομικών προϊόντων και είδη κρεάτων εκτός του βοείου και χοιρείου κρέατος και του κρέατος προβατοειδών, αιγοειδών και πουλερικών

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές (εφεξής «ο κανονισμός ΠΤΚ»)[1] 2014 θεσπίζει ένα σύνολο διατάξεων σχετικά με την επισήμανση της καταγωγής των τροφίμων.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφοι 5 και 6 του κανονισμού ΠΤΚ η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει μια σειρά εκθέσεων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη δυνατότητα επέκτασης της υποχρεωτικής αναγραφής της χώρας καταγωγής και για άλλα τρόφιμα. Μια πρώτη έκθεση σχετικά με την υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής για το κρέας που χρησιμοποιείται ως συστατικό προσυσκευασμένων τροφίμων εγκρίθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2013[2].

Η παρούσα έκθεση καλύπτει την υποχρέωση της Επιτροπής να υποβάλει εκθέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, πριν από τις 13 Δεκεμβρίου 2014, σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για το γάλα, το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό σε γαλακτοκομικά προϊόντα και είδη κρέατος εκτός του βοείου και του χοιρείου κρέατος και του κρέατος προβατοειδών, αιγοειδών και πουλερικών. Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, ως γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα νοούνται τα προϊόντα που ορίζονται στο παράτημα VII μέρος III του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013. Όσον αφορά τα είδη του κρέατος, πρόκειται για νωπό και κατεψυγμένο κρέας αλόγου, κουνελιού, ταράνδου και ελαφιού, εκτρεφόμενων και άγριων πτερωτών θηραμάτων, καθώς και πτηνών εκτός από τα κοτόπουλα, τις γαλοπούλες, τις πάπιες, τις χήνες και τις φραγκόκοτες.

Όπως επισημαίνεται στο άρθρο 26 παράγραφος 7 του κανονισμού ΠΤΚ, η παρούσα έκθεση συνεκτιμά:

– την ανάγκη ενημέρωσης του καταναλωτή·

– κατά πόσο είναι εφικτό να προβλεφθεί η υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για τα διάφορα προϊόντα και

– την ανάλυση του κόστους και του οφέλους από την εισαγωγή των εν λόγω απαιτήσεων τόσο για τις επιχειρήσεις τροφίμων όσο και για τις διοικήσεις, καθώς και των επιπτώσεών τους στην εσωτερική αγορά και στο διεθνές εμπόριο.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής ανέθεσαν σε ανεξάρτητο σύμβουλο τη διεξαγωγή έρευνας[3] (εφεξής η «μελέτη») για την ανάλυση του αντικτύπου των διαφόρων σεναρίων όσον αφορά την επισήμανση, προκειμένου να εξεταστεί προσεκτικά το

---

1 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 87/250/ΕΟΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 1999/10/ΕΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2002/67/ΕΚ και 2008/5/ΕΚ της Επιτροπής και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 608/2004 της Επιτροπής, (ΕΕ L 304 της 22.11.2011, σ. 18).

2 COM(2013)755 της 17.12.2013.

3 http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/index_en.htm

θέμα της υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής για τα τρόφιμα τα οποία αφορά η παρούσα έκθεση. Οι βασικές διαπιστώσεις εξετάζονται στην παρούσα έκθεση. Η εθελούσια ή υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής αξιολογήθηκε σε 9 κράτη μέλη για το γάλα κατανάλωσης και τα προϊόντα με συστατικό το γάλα όπως το τυρί, το γιαούρτι, κ.λπ., και στις κυριότερες χώρες παραγωγής όσον αφορά το κρέας αλόγου, κουνελιού και θηραμάτων.

2. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΥΣΙΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Διατάξεις υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής υφίστανται για αρκετά προϊόντα όπως το μέλι[4], τα οπωροκηπευτικά[5], τα μη μεταποιημένα ψάρια[6], το βόειο κρέας[7], το ελαιόλαδο[8], τον οίνο[9], τα αυγά[10], τα εισαγόμενα πουλερικά[11] και τα αλκοολούχα ποτά[12]. Σύμφωνα με τον κανονισμό ΠΤΚ, η Επιτροπή θέσπισε λεπτομερείς κανόνες σχετικά με την υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής για τα νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα κρέατα χοιροειδών, προβατοειδών, αιγοειδών και πουλερικών[13]. Οι εν λόγω διατάξεις προβλέπουν την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας στην οποία έχει εκτραφεί το ζώο για σημαντικό μέρος της ζωής του, καθώς και της χώρας σφαγής. Οι νέες απαιτήσεις θα ισχύουν από την 1η Απριλίου 2015 όσον αφορά το προσυσκευασμένο κρέας, αλλά τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να τις επεκτείνουν και στα μη προσυσκευασμένα κρέατα.

---

4 Οδηγία 2001/110/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με το μέλι (ΕΕ L 164 της 3.6.2014, σ. 1).

5 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 543/2011 της Επιτροπής, της 7ης Ιουνίου 2011, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τους τομείς των οπωροκηπευτικών και των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών (ΕΕ L 157 της 15.6.2011, σ. 1).

6 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 1).

7 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας (ΕΕ L 204 της 11.8.2000, σ. 1).

8 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 29/2012 της Επιτροπής, της 13ης Ιανουαρίου 2012, για τις προδιαγραφές εμπορίας του ελαιολάδου (ΕΕ L 12 της 14.1.2012, σ. 14).

9 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕL 347 της 20.12.2013, σ. 671).

10 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 589/2008 της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2008, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τις προδιαγραφές εμπορίας των αυγών (ΕΕ L 163 της 24.6.2008, σ. 6).

11 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 543/2008 της Επιτροπής, της 16ης Ιουνίου 2008, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τους κανόνες εμπορίας για το κρέας πουλερικών (ΕΕ L 157 της 17.6.2008, σ. 46).

12 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 110/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αλκοολούχων ποτών και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1576/89 του Συμβουλίου (ΕΕ L 39 της 13.2.2008, σ. 16).

13 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1337/2013 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την ένδειξη της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για τα νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα κρέατα χοιροειδών, προβατοειδών, αιγοειδών και πουλερικών (ΕΕ L 335 της 14.12.2013, σ. 19).

Μολονότι δεν υπάρχουν λεπτομερή στοιχεία για την εκτίμηση του μεριδίου αγοράς των προϊόντων διατροφής που συμμετέχουν σε συστήματα εθελούσιας επισήμανσης των τροφίμων, από τις διαθέσιμες απογραφές προκύπτει ότι η διείσδυση των συστημάτων επισήμανσης των τροφίμων είναι σχετικά μεγαλύτερη στον τομέα του γάλακτος και του κρέατος. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα και τα προϊόντα με βάση το κρέας τα οποία πωλούνται στην αγορά της ΕΕ αποτελούν ήδη αντικείμενο εθελούσιας επισήμανσης, είτε στο πλαίσιο συστήματος της ΕΕ (ΠΟΠ, ΠΓΕ ή ΕΠΠΠ[14]) είτε μέσω ιδιωτικών ή δημόσιων οργανισμών (όπως ομάδας επιχειρήσεων, εμπόρων λιανικής πώλησης, ΜΚΟ ή δημόσιων αρχών). Η επισήμανση αυτή αφορά συνήθως κράτος μέλος ή κατώτερο γεωγραφικό επίπεδο (περιφέρεια). Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται στα εν λόγω εθελοντικά συστήματα για τη σύνδεση ορισμένων χαρακτηριστικών με μια γεωγραφική προέλευση μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από το ένα κράτος στο άλλο.

3. ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΚΡΕΑΤΟΣ — ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ

3.1. Αλυσίδες εφοδιασμού και επεξεργασίας

Οι γαλακτοκομικές μονάδες, τα σφαγεία και οι μονάδες τεμαχισμού κρέατος είναι βασικοί παράγοντες για τη μετάδοση πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή στον επόμενο κρίκο της τροφικής αλυσίδας. Όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός καθετοποίησης, τόσο ευκολότερα μπορεί να διασφαλιστεί η μετάδοση πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή στο σύνολο της τροφικής αλυσίδας. Αντιθέτως, όσο πιο σύνθετη και εξειδικευμένη είναι η επεξεργασία, τόσο πιο επαχθής καθίσταται η επισήμανση της καταγωγής.

Στοιχεία σχετικά με τη διάρθρωση του γαλακτοκομικού τομέα της ΕΕ από μια έρευνα που διεξήχθη κατά την περίοδο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου 2009 δείχνουν ότι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες παράγουν λιγότερο από 100 000 τόνους γάλακτος, αντιπροσωπεύουν το 81% των επιχειρήσεων μεταποίησης γάλακτος και μεταποιούν το 28,5% του συνολικού όγκου γάλακτος. Στα μεγάλα κράτη μέλη παραγωγής, περίπου το 50% της μεταποίησης συγκεντρώνεται συχνά στις 5 μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Οι γεωργοί εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις τοπικές επιχειρήσεις μεταποίησης δεδομένου του ευαλλοίωτου χαρακτήρα του προϊόντος και της συνεχούς ροής της παραγωγής. Οι επιχειρήσεις μεταποίησης γάλακτος συνήθως αγοράζουν νωπό γάλα και άλλα συστατικά γάλακτος από πολλές πηγές· είναι δε γνωστό, όσον αφορά εκείνες που βρίσκονται σε παραμεθόριες περιοχές, ότι ποσότητες γάλακτος διαφορετικής καταγωγής υποβάλλονται από κοινού σε μεταποίηση στην ίδια εγκατάσταση.

Τα είδη κρέατος που καλύπτει η παρούσα έκθεση αφορούν επίσης βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού συχνά εντός του ίδιου κράτους μέλους. Οι έμποροι λιανικής πώλησης αγοράζουν τα εν λόγω κρέατα από εμπόρους σε αγορές άμεσης παράδοσης, σφαγεία ή μονάδες τεμαχισμού. Για το κρέας αλόγου, οι αλυσίδες εφοδιασμού μπορεί να είναι μεγαλύτερες, δεδομένου ότι σ' αυτές εμπλέκονται περισσότεροι φορείς με μεγαλύτερο αριθμό συναλλαγών τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ.

[14] ΠΟΠ = προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ΠΓΕ = προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη ΕΠΠΠ = Εγγυημένο Παραδοσιακό Ιδιότυπο Προϊόν

3.2. Κατανάλωση γάλακτος, γαλακτοκομικών προϊόντων και ειδών κρέατος τα οποία αφορά η παρούσα έκθεση

Η μέση κατά κεφαλή κατανάλωση στην ΕΕ ανέρχεται σε περίπου 62 kg για το γάλα κατανάλωσης, 17 kg για τα τυριά, 16 kg για το οξινισμένο γάλα, 5 kg για την κρέμα γάλακτος, 4 kg για το βούτυρο και σε 9 kg για τα λοιπά νωπά γαλακτοκομικά προϊόντα (Eurostat, 2013).

Η αγορά γάλακτος της ΕΕ είναι αρκετά ώριμη και σημαντικές αυξήσεις στην κατά κεφαλή κατανάλωση είναι πιθανές μόνο στα κράτη μέλη που προσχώρησαν κατά την τελευταία δεκαετία, ενώ η κατανάλωση αναμένεται να αυξηθεί μόνο οριακά στα «παλαιά» κράτη μέλη.

Η κατανάλωση των ειδών κρέατος τα οποία αφορά η παρούσα έκθεση αντιπροσωπεύει μόνο το 3% της συνολικής κατανάλωσης κρέατος στην ΕΕ[15], αν και τα αριθμητικά στοιχεία που διατίθενται από τα κράτη μέλη δεν είναι πάντα επικαιροποιημένα. Η κατανάλωση κρέατος κουνελιού και αλόγου είναι πιο διαδεδομένη στην Ιταλία, τη Γαλλία, την Ισπανία, το Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες. Το κρέας θηραμάτων καταναλώνεται κυρίως κατά την κυνηγετική περίοδο, δηλαδή από τον Οκτώβριο έως τον Δεκέμβριο.

3.3. Παραγωγή και εμπόριο

Η ΕΕ είναι σε μεγάλο βαθμό αυτάρκης στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, με σχεδόν το 65% του γάλακτος που συλλέγεται να μεταποιείται σε προϊόντα κατανάλωσης, κυρίως για την εγχώρια αγορά. Η παραγωγή τυριών και νωπών προϊόντων αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα τμήματα της αγοράς όσον αφορά τη χρήση του γάλακτος (53 και 43 εκατ. τόνοι ισοδυνάμου γάλακτος, αντιστοίχως). Η παραγωγή σκόνης γάλακτος (αποκορυφωμένου, πλήρους και ορού γάλακτος) και βουτύρου είναι, κατ' όγκον, σχετικά μικρή (12 και 25 εκατ. τόνοι ισοδυνάμου γάλακτος, αντιστοίχως). Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές των εν λόγω προϊόντων είναι ωστόσο σημαντικές (1,6 και 0,6 εκατ. τόνοι αντιστοίχως), αλλά λιγότερο σημαντικές απ' ό,τι για τα τυριά (3,6 εκατ. τόνοι). Οι ποσότητες παρουσιάζουν μικρές διακυμάνσεις ετησίως, ανάλογα με την προσφορά και τις συνθήκες της αγοράς.

Οι εισαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων περιορίζονται στην προτιμησιακή πρόσβαση που παρέχεται σε ορισμένες τρίτες χώρες στο πλαίσιο διμερών ή πολυμερών συμφωνιών, ενώ οι εξαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων αντιπροσωπεύουν περίπου το 10% της παραγωγής γάλακτος. Συνολικά, η ΕΕ είναι καθαρός εξαγωγέας γαλακτοκομικών προϊόντων.

Η ετήσια παραγωγή άλλων ειδών κρέατος που εξετάζονται στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης εκτιμάται ότι ανέρχεται μόλις στο 2% της συνολικής παραγωγής κρέατος στην ΕΕ. Το κρέας κουνελιού, αλόγου και θηραμάτων αντιπροσωπεύουν περίπου 490, 73 και 131 χιλιάδες τόνους, αντιστοίχως (FAO, 2012), ενώ τα αριθμητικά στοιχεία για την παραγωγή άλλων ειδών κρέατος που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση είναι πολύ μικρότερα. Το εμπόριο στο εσωτερικό της ΕΕ αντιπροσωπεύει περίπου 52 και 22 χιλιάδες τόνους όσον αφορά το κρέας αλόγου και κουνελιού, αντιστοίχως, ενώ εισάγονται ακόμη περίπου 25 χιλιάδες τόνοι κρέατος

[15] Εκτίμηση επιπτώσεων – Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής – «Mandatory Origin indication for Unprocessed Pig, Poultry, Sheep and Goat Meat». http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

αλόγου από τρίτες χώρες, κυρίως από την Αργεντινή, τις ΗΠΑ, τον Καναδά και το Μεξικό, και κουνελιού, κατά κύριο λόγο από την Κίνα (άνω των 7 χιλιάδων τόνων). Οι εισαγωγές κρέατος ελαφιού προέρχονται κυρίως από τη Νέα Ζηλανδία.

3.4. Συστήματα ιχνηλασιμότητας στην ΕΕ

Το σύστημα ιχνηλασιμότητας στην ΕΕ για τα είδη τροφίμων αποσκοπεί στη διαφύλαξη της ασφάλειας των τροφίμων και δεν είναι απαραίτητα κατάλληλο για τη μετάδοση πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή σε όλο το μήκος της τροφικής αλυσίδας:

– Για την ασφάλεια των τροφίμων[16] απαιτείται η καταχώριση πληροφοριών με βάση την αρχή «ένα στάδιο πριν – ένα στάδιο μετά» σε όλο το μήκος της τροφικής αλυσίδας: Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τροφίμων πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις επιχειρήσεις στις οποίες έχουν προμηθεύσει τα προϊόντα τους και εκείνες από τις οποίες προέρχονται τα υλικά τους. Για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης, απαιτούνται λεπτομερέστερες πληροφορίες[17], χωρίς ωστόσο να απαιτείται συστηματική σύνδεση με τη χώρα καταγωγής ή τον τόπο προέλευσης της χρησιμοποιηθείσας πρώτης ύλης.

– Τα προϊόντα ζωικής προέλευσης πρέπει να φέρουν ειδικό σήμα υγείας ή αναγνώρισης στο οποίο αναγράφεται η τελευταία εγκατάσταση παραγωγής/μεταποίησης/συσκευασίας, καθώς και το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται η εγκατάσταση αυτή (άρθρο 5 και παράρτημα ΙΙ τμήμα Ι του κανονισμού 853/2004)[18], αλλά αυτό δεν αφορά κατ' ανάγκην την καταγωγή ή την προέλευση της χρησιμοποιηθείσας πρώτης ύλης.

– Μολονότι υπάρχουν συστήματα αναγνώρισης και καταγραφής για τα ζώντα ζώα, η λειτουργία τους ποικίλλει ανάλογα με τα είδη και, τα περισσότερα από αυτά, δεν συνιστούν επαρκή βάση για την παραγωγή πληροφοριών με σκοπό την πλήρη επισήμανση της καταγωγής (γέννηση/εκτροφή/σφαγή).

– Όσον αφορά τα κρέατα που καλύπτει η παρούσα έκθεση, τα μόνα ζώα για τα οποία υφίσταται σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής ζώντων ζώων είναι τα ιπποειδή, (π.χ. τα άλογα). Τα ιπποειδή πρέπει να συνοδεύονται κατά τις μετακινήσεις τους στο εσωτερικό της ΕΕ από έγγραφο ταυτοποίησης ή διαβατήριο σύμφωνα με την απόφαση 2000/68/ΕΚ της Επιτροπής και με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 504/2008 της Επιτροπής, σχετικά με τον καθορισμό κανόνων για την αναγνώριση των ιπποειδών που γεννιούνται ή εισάγονται στην Ένωση. Ωστόσο, το σύστημα αυτό δεν περιλαμβάνει την υποχρεωτική δημιουργία κεντρικής βάσης δεδομένων για την παρακολούθηση των μετακινήσεων των ζώων. Επί του παρόντος καταβάλλονται προσπάθειες για

---

16 Άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων, (ΕΕ L 31 της 1.2.2002, σ. 1)

17 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 931/2011 της Επιτροπής , της 19ης Σεπτεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις ανιχνευσιμότητας που ορίζει ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τρόφιμα ζωικής προέλευσης (ΕΕ L 242 της 20.9.2011, σ. 2).

18 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 853/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης (ΕΕ L 139 της 30.4.2004, σ. 55).

την ενίσχυση των απαιτήσεων καταγραφής και από το 2016 και μετά θα ισχύουν νέες απαιτήσεις[19].

4. ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΚΡΕΑΤΟΣ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Σύμφωνα με έρευνα του Ευρωβαρόμετρου η οποία διεξήχθη το 2013[20], οι περισσότεροι πολίτες της ΕΕ θεωρούν αναγκαίο να αναγράφεται η καταγωγή του γάλακτος, είτε αυτό πωλείται ως γάλα κατανάλωσης είτε χρησιμοποιείται ως συστατικό σε γαλακτοκομικά προϊόντα (84%). Ανάλογο ποσοστό (88%) έχει καταγραφεί για τα κρέατα που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση. Ωστόσο, ακόμη και σε αυτές τις περιπτώσεις, οι προσδοκίες σχετικά με τις ακριβείς πληροφορίες που οι καταναλωτές θα επιθυμούσαν να λαμβάνουν, στο πλαίσιο της έννοιας «καταγωγή», διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ τους.

Όσον αφορά το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, οι καταναλωτές εξέφρασαν την προτίμησή τους για τη χώρα άμελξης ή μεταποίησης, ενώ για το κρέας οι καταναλωτές ενδιαφέρονταν κυρίως για τον τόπο εκτροφής και σφαγής του ζώου και λιγότερο για τον τόπο γέννησης. Οι πληροφορίες σε επίπεδο κράτους μέλους ή τρίτης χώρας κρίθηκαν καταλληλότερες από τις πληροφορίες σε επίπεδο περιφέρειας ή διάκρισης «ΕΕ/εκτός ΕΕ».

Από έρευνες που διεξήχθησαν μεταξύ των καταναλωτών προκύπτει ότι η καταγωγή αποτελεί σημαντικό παράγοντα όσον αφορά την αγορά γάλακτος, γαλακτοκομικών προϊόντων και προϊόντων με βάση το κρέας, αλλά μόνο μετά την τιμή, τη γεύση και τις ημερομηνίες «ανάλωση κατά προτίμηση πριν από»/«ανάλωση έως».

Παρ' όλα αυτά, οι περισσότερες από αυτές δείχνουν επίσης ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τις προτιμήσεις των καταναλωτών και απόκλιση μεταξύ του ενδιαφέροντος των καταναλωτών για την επισήμανση της καταγωγής, αφενός, και της προθυμίας τους να πληρώσουν για τις εν λόγω πληροφορίες, αφετέρου. Ως εκ τούτου, μολονότι θέλουν να ενημερώνονται, οι καταναλωτές δεν είναι απαραίτητα διατεθειμένοι να αγοράσουν προϊόντα σε υψηλότερες τιμές προκειμένου να έχουν τις πληροφορίες αυτές. Έχει διαπιστωθεί με πολλές μεθόδους ότι είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η πραγματική προθυμία πληρωμής, είτε λόγω μεθοδολογικής μεροληψίας είτε λόγω του ότι οι απαντήσεις των καταναλωτών στις έρευνες δεν αντιστοιχούν πάντα στην αγοραστική συμπεριφορά τους. Σε έρευνα του Ευρωβαρόμετρου το 2013, μόνο οι μισοί περίπου καταναλωτές δήλωσαν ότι είναι πρόθυμοι να καταβάλλουν υψηλότερες τιμές κατά 1 έως 2% για να έχουν πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή των προϊόντων τα οποία αφορά η παρούσα έκθεση.

5. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Για το γάλα και το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό

Εξετάζονται τα εξής σενάρια:

---

19 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2015/262 της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 2015, για τη θέσπιση κανόνων σύμφωνα με τις οδηγίες 90/427/ΕΟΚ και 2009/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις μεθόδους αναγνώρισης των ιπποειδών (κανονισμός διαβατηρίου ιπποειδών) (ΕΕ L 59 της 3.3.2015, σ. 1).

20 http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_419_400_fr.htm

– Σενάριο 1 — Διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης (εθελούσια επισήμανση της καταγωγής)·

– Σενάριο 2 – Υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής βάσει της διάκρισης «ΕΕ/εκτός ΕΕ» (ή «ΕΕ/τρίτη χώρα»)·

– Σενάριο 3 — Υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής, με αναγραφή του κράτους μέλους ή της τρίτης χώρας α) άμελξης ή β) επεξεργασίας του γάλακτος.

Για τα είδη κρέατος

Εξετάζονται τα εξής σενάρια:

– Σενάριο 4 — Διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης (εθελούσια επισήμανση της καταγωγής)·

– Σενάριο 5 — Υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής με αναγραφή των κρατών μελών ή της τρίτης χώρας στην οποία το ζώο έχει διανύσει σημαντική περίοδο εκτροφής πριν σφαγεί, καθώς και του τόπου σφαγής·

– Σενάριο 6 — Υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής, με αναγραφή των κρατών μελών ή της τρίτης χώρας γέννησης, εκτροφής και σφαγής του ζώου.

Για το κρέας άγριων θηραμάτων, το μόνο σενάριο που εξετάζεται είναι η αναγραφή του τόπου της θήρας.

Επιπλέον, το σενάριο «ΕΕ/εκτός ΕΕ» ή «ΕΕ/τρίτη χώρα») απορρίφθηκε για τα κρέατα που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση λόγω του περιορισμένου ενδιαφέροντος των καταναλωτών για ένα τόσο ευρύ γεωγραφικό πλαίσιο, το οποίο επιβεβαιώθηκε στο πλαίσιο της μελέτης και της μελέτης αντικτύπου όσον αφορά την υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής για το χοίρειο κρέας, το κρέας πουλερικών και το κρέας προβατοειδών και αιγοειδών[21].

Επιπλέον, η επιλογή της υποχρεωτικής επισήμανσης σε επίπεδο περιφέρειας της ΕΕ απορρίφθηκε λόγω του πολύ υψηλού κόστους υλοποίησης (προϋποθέτει αναλυτικότερα συστήματα ιχνηλασιμότητας και μεγαλύτερο κερματισμό της αλυσίδας εφοδιασμού) και της απουσίας εναρμονισμένου νομικού ορισμού του εν λόγω γεωγραφικού επιπέδου σε ολόκληρη την Ένωση.

6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ-ΟΦΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

6.1. Αντίκτυπος στη συμπεριφορά των καταναλωτών

Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος που έχει η επισήμανση της καταγωγής στους καταναλωτές με όρους ανάλυσης κόστους-οφέλους. Η επισήμανση της καταγωγής παρέχει στους καταναλωτές μια πρόσθετη πληροφορία, ώστε να κάνουν συνειδητές επιλογές για τα τρόφιμα τα οποία επιθυμούν να αγοράσουν και να καταναλώσουν. Συνολικά, οι καταναλωτές συνδέουν την επισήμανση της καταγωγής με μια σειρά θετικών χαρακτηριστικών, μεταξύ των οποίων η ποιότητα.

Στα σενάρια διατήρησης της υφιστάμενης κατάστασης με την εθελούσια επισήμανση της καταγωγής, η ποσότητα των πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή του προϊόντος θα εξαρτάται από τη ζήτηση των καταναλωτών. Ως εκ τούτου, τα

[21] http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

σενάρια αυτά δεν ανταποκρίνονται πλήρως στις απαιτήσεις των καταναλωτών για τη συστηματική πληροφόρηση όσον αφορά την καταγωγή, αλλά είναι περισσότερο σύμφωνα με την περιορισμένη προθυμία των καταναλωτών να πληρώσουν για την υποχρεωτική αναγραφή πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή.

Η απόφαση των επιχειρήσεων να συμπεριλάβουν οικειοθελώς στην επισήμανση πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή προσδίδει μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία στο προϊόν και επηρεάζει τις αποφάσεις αγοράς των καταναλωτών για τους οποίους οι πληροφορίες αυτές έχουν σημασία.

Για το γάλα και το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό

Τα σενάρια με την υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής, «ΕΕ/εκτός ΕΕ» ή «κράτος μέλος», συνεπάγονται συστηματική παροχή στους καταναλωτές πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή.

Η επιλογή «ΕΕ/εκτός ΕΕ» θα είχε απλώς ως αποτέλεσμα τη διαφοροποίηση της παραγωγής της ΕΕ από την παραγωγή τρίτων χωρών. Θεωρείται πολύ γενική και δεν φαίνεται να δικαιολογεί καμία αύξηση των τιμών από τη σκοπιά του καταναλωτή. Αντιθέτως, το σενάριο «κράτος μέλος» φαίνεται πιο ουσιαστικό για τους καταναλωτές, ιδίως όταν στην επισήμανση της καταγωγής περιλαμβάνεται και ο τόπος άμελξης. Οι γαλακτοκομικές επιχειρήσεις προτιμούν να αναφέρεται ο τόπος μεταποίησης, που είναι κάτι πιο απλό στην εφαρμογή.

Για τα είδη κρέατος

Από τις έρευνες προκύπτει ότι οι καταναλωτές ενδιαφέρονται κυρίως για τον τόπο στον οποίο έχει εκτραφεί και σφαγεί (ή θηρευθεί) το ζώο.

Όσον αφορά τον τομέα του κρέατος αλόγου, τα πρόσφατα σκάνδαλα και οι αρνητικές επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, είχαν ως αποτέλεσμα να ζητούνται εκτενέστερες πληροφορίες από διάφορους οργανισμούς και ιδρύματα.

6.2. Οικονομικός αντίκτυπος

6.2.1. Λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων τροφίμων (ΕΤ)

Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, με εξαίρεση την περίπτωση της εθελούσιας επισήμανσης στην οποία το λειτουργικό κόστος παραμένει αμετάβλητο, οι νέες, υποχρεωτικές απαιτήσεις επισήμανσης θα συνεπάγονταν πρόσθετο κόστος για τις ΕΤ.

Για το γάλα και το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό

Τα σενάρια «ΕΕ/εκτός ΕΕ» και «κράτος μέλος» αποτελούν επιχειρησιακές προκλήσεις και απαιτούν ριζικές προσαρμογές, ειδικότερα όσον αφορά τα συστατικά γάλακτος μεικτής καταγωγής.

Το κόστος για την επισήμανση της καταγωγής του γάλακτος κατανάλωσης εξαρτάται από τους ισχύοντες κανόνες και τα χαρακτηριστικά της κάθε μονάδας. Η αναγραφή του τόπου μεταποίησης στην επισήμανση θα είναι πολύ απλούστερη σε σχέση με την αναγραφή του τόπου άμελξης, η οποία θα αποτελέσει πρόκληση για τις επιχειρήσεις που προμηθεύονται γάλα διαφορετικών προελεύσεων και θα δημιουργήσει πρόσθετο λειτουργικό κόστος. Για ένα δεδομένο προϊόν μεικτής καταγωγής, το κόστος μπορεί να διαφέρει όταν αναγράφονται στην επισήμανση περισσότερα του ενός κράτη μέλη/τρίτες χώρες. Εάν επιλεγεί το σενάριο αυτό, θα απαιτηθούν περαιτέρω τεχνικές εργασίες προκειμένου να καθοριστούν τα επίπεδα

ανοχής και τα κατώτατα όρια πάνω από τα οποία θα πρέπει να αναγράφεται το κράτος μέλος καταγωγής (το γάλα είναι υγρό προϊόν, οπότε αναμειγνύεται με φυσικό τρόπο).

Σε αντίθεση με το γάλα που προορίζεται για άμεση κατανάλωση, η επισήμανση της καταγωγής για το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό σε γαλακτοκομικά προϊόντα είναι πολύ πιο δύσκολη στην πράξη και, ως εκ τούτου, δαπανηρή, ιδίως για τα γαλακτοκομικά προϊόντα υψηλής επεξεργασίας και με πολλά στάδια παραγωγής, όπου τα συστατικά γάλακτος προέρχονται κατά κανόνα από μακριά. Οι ΕΤ που χρησιμοποιούν συστατικά γάλακτος μεικτής καταγωγής θα επηρεαστούν αρνητικά:

– τα στοιχεία κόστους που πιθανόν να επηρεαστούν περισσότερο αφορούν την προσαρμογή των πρακτικών προμήθειας πρώτων υλών, τις ενδεχόμενες αλλαγές στον συνδυασμό των προμηθευτών, μεταστροφή σε μικρότερες παρτίδες παραγωγής, προσαρμογή της διαδικασίας παραγωγής ώστε να επιτυγχάνεται διαχωρισμός με βάση την καταγωγή, προσαρμογή των συστημάτων συσκευασίας/επισήμανσης και εφαρμογή/προσαρμογή των συστημάτων ιχνηλασιμότητας.

– Το κόστος μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την κατάσταση λειτουργίας της συγκεκριμένης ΕΤ, το υπό εξέταση γαλακτοκομικό προϊόν και συστατικό γάλακτος και τα εφαρμοζόμενα συστήματα ιχνηλασιμότητας.

Από την ανάλυση προέκυψε ότι το πρόσθετο κόστος είναι πιθανόν να κυμαίνεται από ένα αμελητέο ποσό έως και σε 8% του κόστους παραγωγής στο επίπεδο της μεταποίησης, αλλά ορισμένες επιχειρήσεις ισχυρίζονται ότι μπορεί να φθάσει και στο 45% υπό ιδιαιτέρως δυσμενείς συνθήκες.

Για τα είδη κρέατος

– Το κόστος θα είναι σχετικά μικρό (λιγότερο από 3%) σε σχέση με την τιμή χονδρικής πώλησης και ποικίλλει ανάλογα με το μέγεθος και τη γεωγραφική θέση της επιχείρησης. Οι μεγαλύτερες εταιρείες που προμηθεύονται στην ημεδαπή ή από μία τρίτη χώρα θα είναι σε θέση να απορροφήσουν το κόστος ομαλότερα. Το κόστος αυτό συνεπάγεται την ανάγκη ενίσχυσης της ιχνηλασιμότητας στα επόμενα στάδια της αλυσίδας μεταποίησης και εφοδιασμού.

– Όσο πιο πολύπλοκοι είναι οι κανόνες επισήμανσης, τόσο πιο δαπανηρή θα είναι η προσαρμογή των συστημάτων αναγνώρισης για τα ζώντα ζώα.

– Οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν κρέατα διαφορετικών προελεύσεων θα πρέπει να φροντίσουν να προμηθεύονται κρέατα περισσότερο ομοιογενούς καταγωγής προκειμένου να μειωθεί το λειτουργικό κόστος.

6.2.2. Ανταγωνιστικότητα, εμπόριο και επενδυτικές ροές

Οι σύμβουλοι που επελέγησαν για τη μελέτη πιστεύουν ότι η υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής θα μπορούσε ενδεχομένως να ωθήσει τους καταναλωτές προς προϊόντα εγχώριας παραγωγής. Ως εκ τούτου, θα υπάρξει ένας βαθμός επανεθνικοποίησης της ενιαίας αγοράς.

Για το γάλα και το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό

– Στο σενάριο «ΕΕ/εκτός ΕΕ», η εσωτερική αγορά δεν αναμένεται να επηρεαστεί σημαντικά. Είναι πιθανή μια μεταστροφή των επιχειρήσεων μεταποίησης προς μικρότερο αριθμό προμηθευτών συστατικών γάλακτος ώστε

να αποφεύγονται οι περιπλοκές λόγω μεικτής καταγωγής (από την ΕΕ και τρίτη χώρα) με ενδεχόμενες επιπτώσεις για το διεθνές εμπόριο.

– Οι αγορές για το γάλα και τα συστατικά γάλακτος μεικτής καταγωγής θα περιοριστούν σε περίπτωση που καταστεί υποχρεωτική η αναγραφή των κρατών μελών στην επισήμανση. Οι ΕΤ θα δουν κατά πάσα πιθανότητα την τιμή των πρώτων υλών τους να αυξάνεται καθώς θα περιοριστεί η συνολική βάση εφοδιασμού τους.

Για τα είδη κρέατος

– Ο αντίκτυπος των διαφόρων σεναρίων θα είναι περιορισμένος για τα περισσότερα από τα κρέατα που καλύπτει η παρούσα έκθεση. Αντιθέτως, αλλαγές στην αλυσίδα εφοδιασμού αλόγων ενδέχεται να οδηγήσουν σε κερματισμό του εμπορίου εντός της ΕΕ και σε μείωση του αριθμού των μεσαζόντων. Επιπλέον, οι ΕΤ ενδέχεται να θεωρήσουν ότι είναι αποδοτικότερο από άποψη κόστους να προσαρμόσουν τη διάρθρωση του εφοδιασμού τους (πρώτες ύλες, μεγέθη παρτίδας, μείωση του αριθμού των μεσαζόντων), παρά να αναβαθμίσουν τα εσωτερικά τους συστήματα ιχνηλασιμότητας, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν ταυτόχρονα προϊόντα διαφορετικής καταγωγής.

– Ο αντίκτυπος της υποχρεωτικής αναγραφής της καταγωγής στην επισήμανση αφορά κυρίως τις τρίτες χώρες που επί του παρόντος εξάγουν ποσότητες μη επεξεργασμένου κρέατος στην ΕΕ. Το εξωτερικό εμπόριο μικρών θηραμάτων και κρέατος άγριων πτηνών είναι σχεδόν ανύπαρκτο και το ενδοκοινοτικό εμπόριο είναι πολύ περιορισμένο.

6.2.3. Διοικητική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις

Πρόσθετο διοικητικό κόστος θα προκύψει για τις ΕΤ λόγω της ανάγκης καταγραφής της καταγωγής των χρησιμοποιούμενων προϊόντων και προσαρμογής του συστήματος ιχνηλασιμότητας.

Σε γενικές γραμμές, οι μικρότερες γαλακτοκομικές επιχειρήσεις που εξαρτώνται από τα τοπικά προϊόντα θα επηρεαστούν λιγότερο απ' ότι τα κέντρα συλλογής των μεγάλων επιχειρήσεων. Επίσης, τα μικρά σφαγεία και εργαστήρια τεμαχισμού που προμηθεύονται γενικώς ζώα από την τοπική αγορά δεν θα είναι υποχρεωμένα να προβούν σε σημαντικές προσαρμογές των πρακτικών εφοδιασμού τους, οπότε τα έξοδά τους δεν θα αυξηθούν πολύ. Επομένως, το μεγαλύτερο μέρος της επιβάρυνσης θα αφορά τις γαλακτοκομικές επιχειρήσεις/σφαγεία που δραστηριοποιούνται σε παραμεθόριες περιοχές και εκείνες που βρίσκονται σε περιοχές που δεν είναι αυτάρκεις όσον αφορά το μη επεξεργασμένο γάλα/κρέας.

Κατά τις εκτιμήσεις της μελέτης, η επιβάρυνση δεν θα μεταβληθεί σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση αν η επισήμανση της καταγωγής παραμείνει προαιρετική, και αναμένεται ότι θα αυξηθεί ελαφρώς αν καταστεί υποχρεωτική η αναγραφή του κράτους μέλους για το γάλα κατανάλωσης.

Αντιθέτως, η πρόσθετη επιβάρυνση μπορεί να είναι σημαντική αν το κράτος μέλος καταγωγής πρέπει να αναγράφεται στην επισήμανση προϊόντων υψηλής μεταποίησης και σύνθετων προϊόντων όπως τα γιαούρτια και τα επιδόρπια με βάση το γάλα. Αν ο φόρτος που συνεπάγονται οι έλεγχοι για τις επιχειρήσεις τροφίμων είναι πολύ μεγάλος, αυτές θα προσπαθήσουν να περιορίσουν τον αριθμό των χωρών από τις οποίες προμηθεύονται γάλα, εις βάρος της ενιαίας αγοράς.

Για τα κρέατα τα οποία αφορά η παρούσα έκθεση, οι σύμβουλοι στους οποίους ανατέθηκε η εκπόνηση της μελέτης είναι της άποψης ότι οι επιχειρήσεις θα καταφέρουν να μειώσουν το πρόσθετο μοναδιαίο κόστος μετά την απαιτούμενη περίοδο προσαρμογής, ιδίως όσον αφορά το διοικητικό κόστος. Οι επιπτώσεις θα είναι αισθητές μόνον όσον αφορά το κρέας αλόγου, λόγω ουσιαστικών διαφορών μεταξύ των αλόγων που εκτρέφονται για το κρέας τους σε ειδικευμένα συστήματα εκτροφής (περιορισμένης σημασίας σε ποσοτικούς όρους) και των υπολοίπων.

6.2.4. Επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές

Μολονότι η μελέτη δεν παρέχει λεπτομερή αριθμητικά στοιχεία, αναφέρεται μικρή αύξηση του κόστους των ελέγχων σε περίπτωση που καταστεί υποχρεωτική η ένδειξη «ΕΕ/εκτός ΕΕ» στην επισήμανση για το γάλα κατανάλωσης.

Αν καταστεί υποχρεωτική η αναγραφή του κράτους μέλους στην επισήμανση, το κόστος θα είναι υψηλότερο και θα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο λεπτομέρειας των απαιτούμενων πληροφοριών όσον αφορά την καταγωγή, δηλαδή του τόπου εκτροφής/άμελξης ή μεταποίησης/σφαγής.

Η εφαρμογή του μοντέλου «γέννηση/εκτροφή/σφαγή» θα είναι δαπανηρή για το κρέας αλόγου. Επιπλέον, το υφιστάμενο σύστημα αναγνώρισης και ιχνηλασιμότητας δεν παρέχει πάντοτε στην αρμόδια αρχή αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τον τόπο εκτροφής και γέννησης του αλόγου.

Κατά κανόνα, η αύξηση του φόρτου οδηγεί σε αύξηση του προσωπικού που απαιτείται για τους ελέγχους των εγγράφων. Αν δεν αυξηθεί η χρηματοδότηση των αρχών ελέγχου από τους κρατικούς προϋπολογισμούς, η αναμενόμενη αύξηση του χρόνου εργασίας του προσωπικού μπορεί να επιφέρει μείωση της συχνότητας των ελέγχων ή αναπροσαρμογή των προτεραιοτήτων, γεγονός που επίσης μπορεί να συνεπάγεται μεγαλύτερο κίνδυνο απάτης. Θα μπορούσε, ωστόσο, να μετριαστεί ο φόρτος για τις δημόσιες αρχές αν θεσπιστούν τέλη για τη διενέργεια των επίσημων ελέγχων. Οι ΕΤ, κανονικά, θα μετακυλίσουν το κόστος αυτό στα επόμενα στάδια της αλυσίδας μέσω των τιμών.

6.2.5. Κόστος για τους καταναλωτές

Το σενάριο διατήρησης της υφιστάμενης κατάστασης δεν είναι πιθανόν να επιφέρει συνολική αύξηση των τιμών. Όταν αναγράφεται η καταγωγή, το πρόσθετο κόστος μετακυλίεται κατά κανόνα στους καταναλωτές και τα προϊόντα πωλούνται σε υψηλότερη τιμή.

Η υποχρεωτική παροχή πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή σε επίπεδο κράτους μέλους αναμένεται ότι θα επιφέρει αύξηση του κόστους, το οποίο αναμένεται ότι θα μετακυλισθεί κυρίως στους καταναλωτές αλλά και στους παραγωγούς. Τα ακριβή ποσοστά ποικίλλουν ανάλογα με τον τομέα, το κράτος μέλος και τον βαθμό καθετοποίησης και συγκέντρωσης της αγοράς.

6.2.6. Περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις

Οι επιπτώσεις αυτές δεν αναλύθηκαν στο πλαίσιο της μελέτης. Ωστόσο, μπορούμε να υποθέσουμε ότι, χάρη στην παροχή λεπτομερέστερων πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή, οι καταναλωτές θα προτιμούν τα «τοπικά τρόφιμα» ή ακόμη ότι θα απορρίπτουν κατηγορηματικά προϊόντα από άλλες χώρες. Η αντίδραση αυτή ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στη μεταφορά ζώντων ζώων, μη επεξεργασμένου γάλακτος, συστατικών γάλακτος, γαλακτοκομικών προϊόντων και προϊόντων με βάση το κρέας. Είναι αδύνατον να υποστηριχθεί ότι κάτι τέτοιο θα ήταν θετικό για

το περιβάλλον (π.χ. όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου), δεδομένου ότι οι περισσότερες εμπορικές συναλλαγές εντός της ΕΕ πραγματοποιούνται μεταξύ γειτονικών χωρών, με αποστάσεις που μπορεί στην πραγματικότητα να είναι μικρότερες απ' ότι στο εσωτερικό ορισμένων κρατών μελών. Τα σενάρια εκτός εκείνου της εθελούσιας επισήμανσης ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα μια ελαφρά αύξηση των απορριπτόμενων προϊόντων.

Τα σενάρια που επιβάλλουν την αναγραφή του κράτους μέλους στην επισήμανση ενδέχεται επίσης να ενισχύσουν μια αγοραστική συμπεριφορά που θα στρέφεται όλο και πιο πολύ στην τοπική παραγωγή, να επιφέρουν αλλαγές στην κατανάλωση, τον εφοδιασμό και τη μεταποίηση και να οδηγήσουν στην εξάλειψη των μεσαζόντων. Ενδέχεται επίσης να υπάρξουν συνέπειες για την απασχόληση, αν η αύξηση των τιμών οδηγήσει σε συρρίκνωση της κατανάλωσης.

6.3. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής για το γάλα, το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό σε γαλακτοκομικά προϊόντα και άλλα είδη κρέατος

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της ενδεχόμενης υποχρεωτικής επισήμανσης της:

– για το γάλα και το γάλα που χρησιμοποιείται ως συστατικό

Υποχρεωτική αναγραφή της καταγωγής		Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Γάλα	Τόπος πρώτης επεξεργασίας	– Χαμηλό κόστος (< 1 %).	– Καμία πληροφορία σχετικά με την καταγωγή του μη επεξεργασμένου γάλακτος.
	Τόπος άμελξης	– Χαμηλό κόστος (< 1 %) – Ουσιαστικές πληροφορίες στους καταναλωτές σε επίπεδο κράτους μέλους/χώρας.	– Απαιτούνται πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας από τα εργοστάσια που χρησιμοποιούν γάλα διαφορετικής καταγωγής· – Δυσκολίες από τεχνική άποψη στην περίπτωση της χρήσης γάλακτος διαφορετικής καταγωγής· – Επιπτώσεις στο διασυνοριακό εμπόριο· – Ανάγκη καθορισμού ενός ελάχιστου ορίου ανοχής για την περίπτωση χρήσης γάλακτος διαφορετικής καταγωγής.
Γάλα που χρησιμοποιείται	Τόπος πρώτης μεταποίησης του μη	– Χαμηλό κόστος (< 1%) αν επιλεγεί η ένδειξη «ΕΕ/εκτός	– Καμία πληροφορία σχετικά με την καταγωγή του

ως συστατικό για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων	επεξεργασμένου γάλακτος	ΕΕ», με εξαίρεση τα προϊόντα υψηλού βαθμού μεταποίησης .	γάλακτος· – Απαιτούνται πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας από τα εργοστάσια που χρησιμοποιούν γάλα διαφορετικής καταγωγής· – Δυσκολίες από τεχνική άποψη στην περίπτωση της χρήσης γάλακτος διαφορετικής καταγωγής· – Επιπτώσεις στις εμπορικές ροές· – Ανάγκη καθορισμού ενός ελάχιστου ορίου ανοχής για την περίπτωση χρήσης γάλακτος διαφορετικής καταγωγής· – Υψηλό κόστος εάν επιλεγεί το σενάριο της καταγωγής από διαφορετικές χώρες (έως και 8% σε επίπεδο κράτους μέλους και έως 45% σε επίπεδο εργοστασίου).
	Τόπος άμελξης	Ουσιαστικές πληροφορίες στους καταναλωτές σε επίπεδο κράτους μέλους/χώρας.	– Απαιτούνται πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας από τα εργοστάσια που χρησιμοποιούν γάλα διαφορετικής καταγωγής· – Ιδιαίτερες δυσκολίες στην περίπτωση της χρήσης γάλακτος διαφορετικής καταγωγής· – Επιπτώσεις στις εμπορικές ροές· – Ανάγκη καθορισμού ενός ελάχιστου ορίου ανοχής για την περίπτωση χρήσης γάλακτος διαφορετικής καταγωγής·

			– Υψηλό κόστος εάν επιλεγεί το σενάριο της καταγωγής από διαφορετικές χώρες (έως και 8% σε επίπεδο κράτους μέλους και έως 45% σε επίπεδο εργοστασίου).

– για τα κρέατα που αφορά η παρούσα μελέτη:

Υποχρεωτική αναγραφή της καταγωγής		**Πλεονεκτήματα**	**Μειονεκτήματα**
Κρέας αλόγου	Τόπος γέννησης, τόπος εκτροφής και τόπος σφαγής·	– Παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες στον καταναλωτή σε επίπεδο ΚΜ/χώρας· – Ενισχύεται η εμπιστοσύνη των καταναλωτών.	– Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας· – Δυσκολίες όσον αφορά την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη γέννηση αν δεν ελέγχεται σωστά η τήρηση των κανόνων αναγνώρισης· – Δυσκολίες σε περίπτωση περισσότερων του ενός τόπων εκτροφής· – Περιορισμένη εφαρμογή, λόγω του χαμηλού ποσοστού προσυσκευασμένου κρέατος αλόγου.
	Τόπος ελάχιστης περιόδου εκτροφής πριν από τη σφαγή + τόπος σφαγής	– Εστιάζει περισσότερο στα τελευταία στάδια της ζωής του ζώου.	– Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας· – Ανάγκη καθορισμού ελάχιστης περιόδου εκτροφής κατά τη διάρκεια ζωής του ζώου· – Περιορισμένη εφαρμογή λόγω του χαμηλού ποσοστού προσυσκευασμένου κρέατος.
Κρέας κουνελιού + κρέας εκτρεφόμενων θηραμάτων με τρίχωμα και πτερωτών	Τόπος γέννησης, τόπος εκτροφής και τόπος σφαγής·	– Παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες στον καταναλωτή σε επίπεδο ΚΜ/χώρας·	– Τόπος γέννησης: Μικρής σημασίας για τους βραχείς κύκλους παραγωγής· – Απαιτεί πρόσθετο σύστημα αναγνώρισης· – Πρόσθετα συστήματα

θηραμάτων			ιχνηλασιμότητας· – Επιπτώσεις στις εμπορικές ροές.
	Τόπος ελάχιστης περιόδου εκτροφής πριν από τη σφαγή + τόπος σφαγής	– Εστιάζει περισσότερο στον τόπο εκτροφής και στον τόπο θανάτωσης του ζώου. – Παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες στον καταναλωτή σε επίπεδο ΚΜ/χώρας·	– Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας· – Ανάγκη καθορισμού ελάχιστης περιόδου εκτροφής για τους μικρής διάρκειας κύκλους εκτροφής – Επιπτώσεις στις εμπορικές ροές.
Κρέας άγριων θηραμάτων με τρίχωμα και πτερωτών θηραμάτων	Τόπος θήρευσης	– Παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες στον καταναλωτή σε επίπεδο ΚΜ/χώρας·	– Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας· – Επιπτώσεις στις εμπορικές ροές· – Περιορισμένη εφαρμογή λόγω του χαμηλού ποσοστού προσυσκευασμένου κρέατος.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Επί του παρόντος, για τα τρόφιμα τα οποία αφορά η παρούσα έκθεση, οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα, εφόσον το επιθυμούν, να επιλέξουν γαλακτοκομικά προϊόντα ή προϊόντα κρέατος για τα οποία οι επιχειρήσεις τροφίμων παρέχουν οικειοθελώς πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή. Πρόκειται για ικανοποιητική λύση που δεν συνεπάγεται πρόσθετη επιβάρυνση για τον κλάδο και τις αρχές.

Η υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής θα συνεπαγόταν μεγαλύτερη κανονιστική επιβάρυνση για τα περισσότερα από τα προϊόντα που αφορά η έκθεση και, ως εκ τούτου, το ζήτημα εν προκειμένω είναι να εκτιμηθεί κατά πόσον η ισορροπία μεταξύ κόστους και οφέλους είναι τέτοια που να δικαιολογεί την υποχρεωτική αυτή επισήμανση.

Τα λοιπά συμπεράσματα που συνάγονται από την παρούσα έκθεση είναι τα ακόλουθα:

– Παρά το ενδιαφέρον των καταναλωτών για την καταγωγή του γάλακτος, το γάλα που χρησιμοποιείται για την παρασκευή γαλακτοκομικών προϊόντων και για τα κρέατα που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση, η προθυμία τους να καταβάλουν κάποιο αντίτιμο για τις εν λόγω πληροφορίες φαίνεται ότι είναι περιορισμένη.

– Κατά τη σύγκριση των σεναρίων υποχρεωτικής αναγραφής της καταγωγής στην επισήμανση των υπό εξέταση τροφίμων, οι καταναλωτές φαίνεται ότι προτιμούν να είναι η εν λόγω ένδειξη σε επίπεδο κράτους μέλους.

– Παρόλο που το κόστος επισήμανσης της καταγωγής του γάλακτος ενδέχεται να είναι περιορισμένο, ο αντίκτυπος στις επιχειρήσεις δεν θα είναι σε όλες τις

περιπτώσεις ο ίδιος, με αποτέλεσμα κάποιες απ' αυτές να είναι αναγκασμένες να καθιερώσουν πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας, με σημαντική αύξηση του κόστους ιδίως για εκείνες που βρίσκονται σε παραμεθόριες περιοχές ή σε περιοχές που δεν παράγουν αρκετό γάλα για να καλύψουν τις ανάγκες τους.

– Η μελέτη καταδεικνύει ότι η υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής του γάλακτος που χρησιμοποιείται ως συστατικό σε γαλακτοκομικά προϊόντα μπορεί να έχει αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις, να οδηγήσει σε περαιτέρω απαιτήσεις όσον αφορά την ιχνηλασιμότητα και να είναι επαχθής για τα προϊόντα υψηλού βαθμού μεταποίησης.

– Η υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής συνεπάγεται πρόσθετο λειτουργικό κόστος για τα κρέατα τα οποία αφορά η παρούσα έκθεση.